

Izhaja trikrat na teden - četrtek, petek in sobota, zjutraj iz-
danje popoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri po-
poldne, in stane z uredniškimi izdatki in oblogami
ter s "Kazipotom" ob novem letu vred po štiri pre-
jemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gl. 8-80
pol leta 6 " 80 " 3-30
četrta leta 3 " 40 " 1-20
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici
št. 9 v Gorici v "Goriški Tiskarni" A. Gabršček vsak
dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od
9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane plačila
se ne oziramo.

"PRIMOREC" izhaja neodvisno od "Soče", vsak
petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

"Soča" in "Primorec" se prodajata v Gorici v to-
bakarni Schwarz v Solski ulici in Jellek v
Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na
trgu della Caserma in Pisan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje).

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

"Gor. Tiskarna" A. Gabršček (odgov. Iv. Mejavec) tiska in zal.

Trgovsko in obrtno društvo.

VI.

Naša obrtnija dandanes in v prihodnosti.

(Dalje).

Predno nadaljujemo razpravo o istar-
novitvi in razvitku novih obrtnih vnaš
deželi po vzorcu drugih obrtnih dežel, naj
priobčimo dopis iz Aleksandrije, ki nam
je došel iz peresa našim čitateljem že dobro
zanega zdravnika g. dr. Karola Pečnika.
Nanaša se na dopis iz Kobarida v "Soči"
23. marca 1900., oziroma na našo razpravo
glede lesne domače obrti in stolarstva v
naših hribih. Dopis se glasi:

Iz Aleksandrije. (Izv. dopis). Ko-
baridci in Solkanci, pozor!

Listajoč po ravno došlih mi časopisih,
naletel sem v "Soči" 22. marca 1900. na
dopis iz Kobarida, ki se mi zdi glede naših
nameravane lesne obrti toli važen, da čela
zadeva pač zasluži i vspodbude iz preko-
morja.

Pogrešal sem vedno, da Solkanci baj-
ne izdelujejo stolic iz vrtnega lesa, kojih
se vsako leto na visoke milijone privesi iz
Evrope samo v Egipt, o vseh drugih de-
želah na Jutrovem molčim. Tekoče cene v
Egiptu za stolice iz vrtnega lesa so: naj-
priprostejše 36 do 40 kron, finejše 60-70
kron in zelo fine 100 kron in čez za ducat.
Po tem takem rodoljubni krogi v Kobaridu
najlažje preračunijo važnost cele zadeve.

V deželah, kjer ne raste stavbeni in
mizarski les, je pohištvo dragocenost. Spro-
pohištvo se tu po desetkrat popravlja in
prodaja —, le primeroma cene stolice de-
lajo izjemno, k večjemu enkrat popravljen
se vržejo iz rabe. Baš zaradi tega je pov-
zidistih tako visok. Svetoval bi torej Kobarid-
cem, da nemudoma osnujejo zadruga za
izdelovanje vrtnih stolic. Ne samo 300,
kakor meni "Sočin" dopisnik, bi od te obrti
lahko dobro živelo, pač pa 1000 in več
tisoč pridnih rok, bodisi v Kobaridu, bodisi
pozneje lahko povsod na Goriškem, kjer je
v to porabnega lesa v izobilju, morda v
Bolcu, v Tolminu, v Cerknem, v Kanalu.

Bodočnost raznih obrti v obroču sre-
dozemskega morja se danes že prav lahko
z matematično gotovostjo za več stoletij
naprej preračuni —, če ne za vedno, dokler
bo človeškega rodu pod solncem. Ostanki
starih pisem v aleksandrijskem rimsko-grškem
muzeju nam kažejo, da so že Rimljani
uvažali pohištvo v Egipt, tako je i danes.
Podnebje in po njem ustrojen botanogeo-
grafični okvir se ne spreminja, če ne v naj-
neznatniši meri preko več tisočletij. Središča
naše boljše domače obrtnosti v Solkanu —,
in da Bog dá in enerzija človeka tudi v
Kobaridu, imajo krasno, najugodnejšo na-
ravno geografično lego. Slepici in cepci vsi
oni, ki bi ne zastavili svojega truda v lepšo
bodočnost, dokler je še čas. Primerjaje na-
ravne kobariske odnošaje z onimi, kjer cvete
dandanes ista stroka, kaže za Kobarid več
dragocenih aktiv, tako da ta trg lahko ostane
za stoletja središče lukrativne stolarske obrti,
kajti Kobarid bi bajne vedno užival važnih
prednostij, to je: ceni materiala, cene de-
lavna roka in cene prevoznine. In to je za
obrt vse, kajti le v tem znamenju je stalna
znaga mogoča.

Prej da spregovorim zadnjo besedo,
bi prosil kojega Kobaridca, da dožene n.
pr. na podlagi kataloga znane Thonetove
tovarne z onim v dopisu omenjenim mlade-
ničem, ki pozna stroko, kojih vrst stolice
in za kako ceno loco Kobarid (vedno na
podlagi istega kataloga, da morem točno
računati) si upa izdelovati. Obrt s samo 100
stolarji bi bila preveč neznatna, pač pa prav
za začetek. Da se zadruga solidno usta-
novi, da se uvede vsaj deloma strojevno
izdelovanje, — in kar je glavno, glavno in
glavno, da si uglati takoj začetkoma krepek
in lukrativen odtok v prekomorje, bi se ta
obrt naglo lahko na več tisoč stolarjev po-
vzdignila.

Kako začeti? Začuvši, da se je vendarle
ustanovila mizarska zadruga v Solkanu, očrtal
sem si razne projekte. Gospodarske in druge
zadruga sicer rastejo kot gobe po dežju na
Slovenskem.

Zadug bo kmalu pod vsakim grmom,
— ali odtok! Niti jedna nima zdravega
odtoka.

plemstvo pa priprostemu ljudstvu. Da, še
celo mestni oddelki so se pričkali med
seboj, in jedna stranka se je prepirala
z drugo. Ta je hotel takó, oni drugače,
in Nemeem je šlo takó, da si sami niso
mogli želeli boljega.

Ista vstaja, katero smo prej ome-
njali, je obsegala le jeden del mesta,
večina prebivalcev se je ni udeležila.
In tisti nesrečneži, ki so delali toliko
hrupa, ko je bil dospel Lupo v mesto,
predno se je on oddaljil od tam za pet
ali šest milj, so bili zopet vsi zaprti v
svojih hišah, ter so tam lepó molčali in
trepotali. Le kakih dvajset, katere so
bile sulice nemških vojakov prebodle,
ter vojaški konji pohodili, je ostalo le-
žečih na tlaku mestnih trgov in ulic.
Ta lepí sad, in seveda še vedno hujši
pritisk od strani nemških vojakov je
donesla Luccanom vstaja.

Iz vsega tega naši bračci lahko
sami razsodijo, koliko se je moglo Marku
v zlo šteti, ako je včasih, z namenom,
da bi vzdržal v miru močnejše, imel
nekoliko manj obzira do šibkih, ter je
iz človekoljubnosti tudi zadal pravico
kako zadržnico.

Ko so se takó stvari za Marka
vsaki dan slabše razvijale, je on, videč,
da se ne bo mogel dolgo vzdržati v

Ah to, saj vem! Treba je, da se po-
prej razmesari naša posvetna in duhovna
inteligencia med seboj, da plača račun narod,
potem bodo šele na obeh straneh
razumeli, da ne grenositi poli-
tičnih bojov na gospodarsko
polje, kjer je treba zjedinjenih močij. Treba
bo, da nam zaprejo nemške zadruga za
našim hrbtom v osrednji Avstriji vsa pota,
razun onega na jug, čez sredozemsko morje,
bajé potem še le sila razmer privede do
zdravega odtoka. Baš isto misel imam o
solkanski zadrugi. Treba bo nekaj let, da si
pobije svoje roge v Evropi ter plača svoj
pri Slovencih običajen "Lehrgeld", predno
dospé tja, kamor jo stavi naravni tok mi-
zarske trgovine. Nur wenn alle Stricke
reissen, wird der Slovene vernünftig!...
ali potem je, žalibog, dostikrat že prepozno.

Moj očrt za Solkance in Kobaridce bi
bil ta: Takoj začetkoma ustanovitev mu-
zeja pohištva z zalogo in prodajalnico
na debelo in drobno v Aleksandriji ali v
kakem pripravnem mestu na Jutrovem. Ko
se podjetje v Aleksandriji udrdi, se gre dalje
po isti poti v Kairo (Cairo), Kairum
(Sudan bo v kratkem velevažen!), Sveto de-
želo (Jafa) itd. Pri tem podjetju, ki bi bilo
stolarjem v Kobaridu in mizarjem v Solkanu
zajedno, bi seveda bilo i nositi prvotne
stroške zajedno ter v razmerju pol in pol.

Kaj pa s kapitalizacijo? Baš na tem
kamnu se po navadi vse razbije. Ne samo
v Avstriji, tudi drugod izdajajo dostikrat
občine ogromne svote za velike bedastoče,
zakaj bi ne dali enkrat občini Solkan in
Kobarid malenkost za dobro stvar? Občine
na Vipavskem so podpisovale visoke tisoče
za vipavsko železnico. O gospodarski vred-
nosti železnice imam svoje mnenje, ki je zelo
reakcionarno. Vendar jedno je gotovo: stvar,
o koji se gre, ima za Solkan in Kobarid
100 krat več vrednosti kot železnica, ki
bi tekale pod, nad in zraven naših hiš:
boljši poln voz kot 100 za Solkan in Ko-
barid praznih vagonov!

Ureditve velikega muzeja pohištva s
prodajalnico na debelo in drobno v Alek-
sandriji, vse seveda po elegantnih, moder-
nih uzorcih angleške veletgovine, bi prišla

Lucci, sklenil, da se radovoljno znebi
te oblasti, seveda z dobrimi pogoji za
se. Dogovorjen s poveljniki nemških
čet, se je jel na skrivnem pogajati z
florentinsko ljudovlado, katera ga je že
dolgo napravljala na to, da bi nji pre-
puštil tisto mesto. Že so se bili skoro
pogodili, bilo je treba porazumeti se le
še o nekih majhnih podrobnostih, in
bajé ravno zató je bil odpotoval v Flo-
renco.

Svota, katero bi Marko dobil, da
bi prepustil Lucco, se je imela porabiti
deloma v to, da bi se izplačalo nemškim
četam, kar so imele dobiti že od poprej,
in deloma menda za to, da bi Marko
iste čete za se najel, ter se z njimi na-
potil v Lombardijo, da bi konečno tam
izvršil načrte, katere je že toliko časa
snoval z Lodrisijem.

"Messer (gospod) Marko" takó nam
pripoveduje I. Villani v 10. knjigi 133.
poglavja svoje zgodovine: "je prišel v
Florenco dne 30. junija s spremstvom
30 konjikov. Florentini so ga sprejeli
radostno in s skazovanjem velike časti.
Dokler je ostal v mestu, je dajal sijajne
obede, h katerim je vabil viteze in druge
odličnjake. V dvoreu priorov se je javno
izrazil, da hoče biti pokoren sveti cerkvi.
To je storil v prisotnosti priorov in

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst.
Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do
12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah
in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 9.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne
spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le
upravnistvu.
Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne
upravnistvo.

Oglasi in poslanice
se računajo po pet- vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat
7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodi. —
Večje črke po prostoru.
Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

"Goriška Tiskarna" A. Gabršček tiska in zalaga
razen "Soče" in "Primorca" še "Slovansko knjižnico",
katera izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol-
ter stane vsakoletno 1 gl. 80 kr. — Oglasi v "Slov.
knjižnici" se računajo po 20 kr. pet- vrstica.

na 15.000 do 20.000 kron. Ako imajo Sol-
kanci in Kobaridci le malo smisla za dobro
samim sebi, naj podpišejo občini Solkan in
Kobarid, vsaka po 10.000 kron, v to svrhu.
Stvar je še bolj priprosta. Da le prevza-
mete občini garancijo za to svoto, trg-obrtna
zadruga v Gorici gotovo prevzame izpeljavo
cele zadeve. "Trg-obrtna zadruga"
v Gorici je še mlad zavod, ne gre preveč
zahtevati od te strani. Trg-obrtna zadruga
je do zdaj šla na roko bolj le posamezni-
kom —, ustvaritev velikih obrtnih
središč v Solkanu in Kobaridu
je pa vendar tako povsem in ne-
primeroma velikanska zadeva, da
stvar ne more iti brez odločne podpore
obeh občin. Ležeče je vse na zdravi, pre-
vidni pameti občinskih očetov teh dveh
občin. Jaz trdno upam, da boste sledili obe
občini mojemu pozivu. Ako ne: kdor noče
o času svojo dobro, se k temu siliti ne da!
Stvar je vendar tako jasna, pota na Gori-
škem po trg-obrtni zadrugi toli ugajana,
da bi bil neodpušljiv velikansk, naroden
greh, ako se prizadeti može ne odzovejo.
Na delo!
Dr. Karol Pečnik.

(Dalje pride).

Bohinjska železnica.

(Dalje).

Železniška črta iz postaje v Gorici do
sv. Andreja v Trstu je dolga 53.2 km. Prične
na postaji, ki bo stala na sedanjem živin-
skem trgu v Gorici, gre čez okrajno cesto,
ki vodi po Baronovšču v Šempas ter ostane
ob vznožju od sv. Marka padajočega hri-
bovja do km 2.4/5, kjer zadene skupaj s črto
Vipavske železnice, ki ima iti z južnega ko-
lodvora iz Gorice v Ajdovščino, od katere bo
porabila delno črto km 2.4/5 do km 10.3/4.
Lokalna železnica tukaj posreduje v smeri
Gorica-Trst zvezo z južno železnico, med tem
ko je v nasprotni smeri za zvezo državnega
kolodvora z onim južne železnice poskrbljeno
s potrebno posebno stransko črto.

Od km 2.4/5 dalje dospje železnica, na-
slanjaje se na okrajno cesto, ki pelje iz Go-
rice v Ajdovščino in Dornberg, v ožino, ki

drugih dostojastvenikov, v prisotnosti
vladik florentinskega, fielsolskega in
spoletskega, ki je bil rodom Florentin,
ter v prisotnosti inkvizitorja in nekih
papeževih poslanikov, ki so bili tačas
v Florenci.

Vendar ni treba misliti, da mu je
šlo vse po volji, temveč moral je pre-
stajati vsakoršnih nevšečnosti in na-
sprotij. Nastajale so mu od vseh strani
težave in ovire, katere so mu naklanjali
njegovi stari in tudi novi sovražniki.
Sedaj ga je vzuemirjalo hladno vedenje
kakega prištaša, sedaj je trepetal, bojé
se izdajstva od strani kakega prijatelja.
Nove muke so mu prizadevale zadnje
vesti, da živinče, katero se je namera-
valo prodati na trgu, mesto da bi se
puščilo mirno vletiti naprej, je začinjalo
biti z rogi in brcati z nogami. K temu
je treba prišteti še neko nevoljo, katero
bi bil sicer rad hotel, a ni mogel pri-
krivati samemu sebi, neki ruden stid
radi kupčije, ki je kanil skleniti; in
vsemu se jo pridruževalo še nekaj, kar
je že dlje časa spremljalo vse njegove
občutke, namreč neupravičena in huda
bolest skeleče vesti in nesrečne lju-
bezni.

(Dalje pride).

MARCO VISCONTI

ZGODOVINSKI ROMAN

✱

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

(Dalje)

Nazadnje so imeli vsi polno pritožbo
proti njemu, ker on, ki je bil, kakor
se pravi, med kladivom in nakovalom,
je večkrat pustil, da se je godila kaka
majhna krivica, da bi preprečil večje
zlo; in ker je včasih zaprl jedno oko,
ko so predrzni vojaki nadlegovali me-
ščane, in ni vedno natančno branil pri-
vice šibkejšega proti močnejšemu. On
prav za prav je sovražil krivico; pa
se vé, vojaška pravica ni takó natančna,
da bi se gledalo na vsako malenkost.
In treba je tudi pomisliti, v kakih ra-
merah je bil. Kar smo hoteli povedati,
je to, da se on ni mogel toliko zanešati
na meščane, da bi se bil upal peljati
jih proti Ceruglievskim četam. Pa še i
meščani, pomislite, kako zld, so bili bre-
orožja in uredbo, in, kar je bilo še na-
slabše, nejedini med seboj, kajti priprosto
ljudstvo je bilo nasprotno plemstvu

se vleče od sv. Petra proti Oveji dragi, ter tam pri km 3 1/2 prekoraci prej imenovano cesto.

Zeleznica ostane desno ob cesti do km 5 1/2, kjer se križa hitro zapored s cestami, ki vodijo v Renče in Dornberg.

Zapadno od prvo imenovanega križišča na cestah bi kazalo napraviti za lokalne interese, kakor za opekarne sosednih krajev, postajo z imenom Renče.

Do tu pada tek železniške črte od visine 82 m (Gorica) z 10 in 12‰ na 53 m v dolžino Vipavske doline, se drži na isti visini še v daljšem teku, ter se potem sele levo in od km 7 1/2 desno obrne proti Prvačini, na katere južni strani pri km 9 1/2 je nameravana postaja Prvačina.

Z postaje v Prvačini gre železnica čez Vipavo po mostu, ki bo dolg 50 m, ter doseže pri km 10 3/4 oni kraj, kjer krene v stran ajdovska lokalna železnica. Ko se obrne ostro proti jugovzhodu, gre črta kmalu, predno se snideta rifemberska in ajdovska cesta, čez slednjo, se obrne potem proti dolini Škrbine, gre čez cesto v Komen ter prodre pri km 11 1/2 po 250 m dolgem tunelu hribovje, na katerim stoji vas Tabor. Od km 11.5 do 12.7 spremeni drakrat obrežje po mostovih, ki bosta dolga po 45 m. Jugovzhodno od drugega mosta čez Vipavo doseže črta potem, ko križa okrajno cesto kakih 400 m zapadno od cestnega mostu čez Branico, desno stran doline Branice. Pri km 14, zapadno od sela Bizjaki, dospé na visino okroglih 68 m ter se začne dvigati, s 25‰ največ, na površino Krasa.

V nadaljnji črti zapadno od kraja Rifemberga tik km 15.5/16.0 dospemo do postaje Rifemberg, ki bo na visini 112 m. Čez globoki, suhi jarek, ki je zapadno od grada, gre po viaduktu, dolgem 190 m v tunel, ki bo dolg 210 m.

Daljši tek železniške črte ne podaja, izvzemi pri km 19 1/2, potrebnega viadukta, dolgega 50 m, ter tunela, ki je projektovan južno od Lisjakov pri km 20 1/2 ter ki bo dolg 145 m, nobenih posebnih težkoč.

Pred Štanjelom napravijo 495 m dolg tunel, za katerim dospe med Kobdijem in Štanjelom pri km 22.5/23.0 v postajo Štanjel na morsko visino 274 m ter s tem na visino Krasa.

(Dalje pride).

DOPISI.

V Gorici, 6. aprila. (Prodani Slovenci). — Kar Italijani hočejo, dosežejo vedno vse. Ker so v županiji Dolenje bili Slovenci v večini, so se hoteli polasčenci v Dolenjah ločiti od Kozbana. Deželni zbor je privolil v delitev občine brez prigovora Slovencev. Ali premeteni Italijani so razdelili občino tako, da imajo pod Dolenje tudi več slovenskih vasi, ki so jim izročeni na milost in nemilost. — Prodani Slovenci!

Podoben slučaj se je pripetil v četrtku. Ločnik je tik Gorice na oni strani Soče. Razum Slovencev, ki so še v Ločniku, spada pod to občino tudi slovenska vas Gradišče.

Ločnimskim prenapetostem je trn v očesu — slovenska ljudska šola, katero je ustanovil okrajni šolski svet goriski. Tej šoli so prisegli smrt. Ker drugače ne gre, so sprožili misel, da se Ločnik odtrga od goriskega okraja in priklupi gradiščanskemu. V lahonskih listih so jasno povedali, zakaj hrepene pod Gradiško, kamor imajo mnogo dalje... Ali sovraštvo proti Slovincem je toliko, da hočejo raje trpeti, samo da se čim prej poitalijaneči vsa občina.

V četrtku je prišla v zbor predloga Italijanov, naj se ločitev odobri. In res se je to sklenilo brez prigovora na slovenski strani. Med dr. Gregorčičem in Pajerjem je vse naprej dogovorjeno: v zbor pride le radi formalnosti. Saj se Gregorčič obnaša tudi kakor prava dekla Italijanov. V soboto je bilo 14 točk dnevnega reda, a poročevalca sta bila le Marani in Verzeznassi: dr. Gregorčič pa je hitel sam predlagati s svojim „prijetnim“ glasom, naj se poročilo smatra kar prečitano in naj se citajo le — predlogi. Privoljeno, glasovano z obsedenjem (se vstajati ni bilo treba!) — in poslanske marijonete so šle domov. — Dr. Pajer ni spregovoril slovenske besede. Pač pa je Italijanom zvesto tolmačil vsako slov. besedo.

Take razmere so zavladale v deželni hiši. Radovedni smo, za kako ceno nas je dr. Gregorčič prodal? Ali morda za tiste

podporice, katere je deželni zbor vedno dovojeval? Čemu torej zgubljena 3 leta?

Poslanci naše napredne stranke se držijo, kakor je videti, jako rezervirano. Umejem, njim se nikamor ne mudi, a tudi Gregorčičevih pridobitev nočejo motiti. Ako kaj storé, kar bi motilo sveto tišino v deželni hiši, bi kričali „Goričani“: glejte jih, kako so nam pokvarili vse pridobitve, kamnjate jih! Ali čakajmo na pridobitve. Radovedni smo, kako se izpolnijo slovenski postulat. Se več: koliko je dr. Gregorčič pridobil več nego je zahteval dr. Tuma l. 1898., kar bi bili takrat dobili? Čemu sicer ta zgubljena leta? — Dixi!

Komen, 5 aprila 1900. — Jablenski bik sicer po Krasu daleč slovi kot plodovita žival; a da je tudi postal vohunski pisec „Gorice“ in da trobi tako imenitno v rog klerikalne struje, je nekaj novega in izvanrednega, ker dosedaj so biki izpolnjevali le njim po naravi določeno nalogo. Po dopisu iz Jablanca v „Gorici“ št. 27. sem si hotel ogledati ta štirinogati čudež, ki tako imenitno zasleduje in registruje hojo našega vrlega župana. Zrl sem mu v debelo oko, premišljeval, je li mogoče, da so „Goričani“ pridobili s tako mogočnim glasom v ujih puhli rog trobentajočo zverad. Mogoče je, ker bik je za „Gorico“. Toda če je tudi bik močan, drži se vendar premogočnim.

Zakaj že sedaj ne popiha z močno svojo sapo, da izpiha sedanje starestinstvo? Čemu čakati je cela tri leta, če ima tako močno zaslonbo za seboj?

Na noge, bik — pokaži silo!

Toda tudi biku nekaj resnega v odgovor. Laž, grda laž je, da so kandidatje zadnjega starestinstva kaj obetali. Če je dopisniku „Gorice“ znano, kako so se vršile zadnje starestinstvene volitve v Komun, je gotovo, da mu ni treba sele sedaj povedati, da sedanjí starestine niso ničesar obljubili volilcem; in to vsied tega, ker pri takratnih volitvah nobene agitacije ni bilo, ampak večina volilcev je prostovoljno odstopila od stare kronске stranke, ter volila skupno z mlado stranko, pri vsem tem, da so vsi volilci dobro vedeli, da mlada stranka pripada „narodno-napredni stranki“, čeravno takrat ni še obstajala. Da ni bilo nikdar govora o občinskih poteh, je istina. Da niso takratni kandidatje ničesar obljubili, je tudi istina. Govorilo se je splošno, da bodo novo izvoljeni starestine izvrševali svoj posel po najboljšem prepričanju in s čisto vestjo.

To tudi izpolnjujemo in nam je vedno blagor in prospeh občine na srcu. Če pa misli bik, da se dajo mnogoletni grehi kar tako odstraniti, pa naj da nasvete, katere se bodo gotovo vpoštevalo, ako le niso preveč „bikasti“.

Res je, da je stari g. župan pohajal redno, morda še preveč — v cerkev. Res je tudi, da prejšnje starestinstvo z županom vred je bilo izvoljeno po božji volji, kakor se je slisalo takrat z lece doli; a to ni še noben dokaz, da je tudi zaradi tega izvrševal svojo nalogo tako — kakor bi moral, in obratno to tudi ni dokaz, da sedanje starestinstvo in župan, če ravno niso po božji volji izvoljeni, ne izpolnjujejo tega, kar mora — ako ne prihaja v cerkev, kakor bi bas kedo hotel.

Kar se tiče starih navad, n. pr. da bi se čakalo župana pred cerkvijo, pod lipo, ali kjer si bodi, so prešli, ker sedanjí župan občuje z vsemi doma ali pa uradne dneve v občinski pisarni. A. Š., starestina.

Domate in razne novice.

Smrtna kosa. — V četrtku zjutraj je umrla po dolgi mučni bolezni v Rovinju mlada gospa Marija Cazafura roj. Spongia, soproga deželnosodnega svetnika Cazafura, našega rojaka iz Tolmina. „Naše iskreno sožalje.“

Umrli je včeraj g. Valentin Kosovel, posestnik v Črnicah, oče znanega tovarnarja usnja g. Josipa Kosovela. Pogreb bo danes ob 4. uri pop. — Mir njegovi duši!

V Trstu je umrl v najlepši dobi g. Štef. Pregelj, c. kr. koncipist pri finančnem ravnateljstvu, v Sezani pa posestnik g. Mihael Smrdú. R. i. p.

Deželni zbor. — V poglobitnih potezah smo povedali vse o zadnji seji dež. zbora že včeraj v „Primorcu“. Tu naj sledi nekoliko podrobneje poročilo po dnevnem redu:

Dnevni red: 1). V komisijo za obrtniški davek so bili izvoljeni z vsklikom pravim

udom: dr. Ed. Seitz, Jos. Dreassi in Leop. Bolko; — namestnikoma: gg. Jakob Cristofletti in Anton Kriznič; v komisijo za presojo ugovorov proti osební dohodarini pravim udom: Lazzari Gvidon, Dr. Egger, vitez Ant. Dottori, Ivan Lapanja; namestniki: gg. Ignacij Kovačič, Ivan Berbut, Josip Živic in Josip Chiozza.

2). Oficijalu deželnega knjigovodstva v p. Klementu Bramo se dovoli od 1. februarja 1899. naprej cela pokojnina letnih 1200 goldinarjev.

3). Deželnemu vodji g. Evgenu Kavčič-u je od 1. januarja 1899. naprej dovoljena osebna doklada v znesku letnih 500 gld.

4). Potrdé povišanje dneine od 1 gld. 80 kr. na 2 gld. 20 kr. računskemu kalkulantu Josipu Defiori-ju od 1. oktobra 1898. naprej.

5). Potrdé načrt zakona, po katerem se odcepijo od zveze in katastra občine Maskoli ter zjedinijo s katastrom občine Červinjan nekatere zemljiščne parcele.

6). Poročevalec predlaga v imenu dež. odbora, naj se dá na razpolago vsota 1000 gld., da jo razdeli v korist ameriškim trtnicam v razmeri onih podpor, katere bi dovolila v isti namen c. k. vlada iz državnih zalogov. Po predlogu poslanca Muhe se odloči v ta namen prispevek 2000 gld.

7). Privoli se v to, da se ločniska občina pridruži političnemu in sodniškemu okraju Gradiščanskemu in se naroči deželnemu odboru, da sporoči o tem c. kr. namestistvu.

8. in 9. Potrdijo se priboljški, katere je deželni odbor po predlogu c. kr. deželnega šolskega sveta v preteklih 3 letih dovolil mnogim vpokojenim učiteljem, učiteljicam in zapuščencem učiteljskega osebja.

10). Dovolí se v korist Adele Ghitter izbris dolga ranj. dežel. blagajnika Mohorja Fortunata Veličogna v znesku 240 gld. na ime se ne poravnane prejete predplače.

11). Potrdé podpori 60 in 40 gld., dovoljeni prva učitelju g. Andreju Vrtovcu v Tolminu za obiskovanje mlečarskega tečaja v S. Michele na Tirolskem, druga pa učitelju g. Josipu Štrekelju na Gorjanskem za obiskovanje poučnega tečaja v kletarstvu na c. kr. vinarskem in sadjarskem zavodu v Klosterneuburgu.

12). V proračun deželnega zaloga za leto 1900 se sprejme kredit 20.000 kron za brezobrestna posojila, katere se bodo poročevala vinogradnikom za obnovitev po trtni usi pokončanih vinogradov v zmislu zakona z dne 28. marca 1892 št. 61 dr. zak.

13). Uradnikom, nameščenim v deželnih uradih, se poviša od 1. januarja 1900. naprej draginjska priklada za 15‰, da bo znašala ne več 10, ampak 25%, in to, dokler se plače stalno ne uravnajo.

14). Predlog o stalni uravnavi deželnega knjigovodstva se izroči pravnemu odseku.

Poročala sta vse le laska odbornika dr. Marani in dr. Verzeznassi.

H koncu seje se je ukrenilo gledé na vladni predlog, prispevati iz deželnega zaloga k stroškom šolskih okrajev to-le: Izvoljen je v to svrhu komité 7 članov: Marani, Venuti, Egger, Verzeznassi (preds.), dr. Tuma, Gregorčič, Berbut.

Seja deželnega zbora bo zopet danes popoldne ob 5. uri. Med drugimi manj ali več važnimi rečmi se nahajajo na dnevnem redu tudi predmeti: Načrt zakona za uvedenje raznih občinskih davščin, glede na najemninsko davščino v mestu Gorici, predlog o zgradbi deželne blaznice, in potem posojilo 100.000 gld. za nakup delnic Vipavske železnice, ob jednem pa takoj drugo posojilo za nakup delnic parnega tramvaja iz Gorice do Ogleja!

Najemninski krajezar (soldo pigioni) hočejo imeti Italijani v Gorici na vsak način; z njim dobé mnogo denarja, da bodo lože Slovence tlačili. — Slovenski poslanci so se pred leti novemu temu davku odločno uprli. Radovedni smo, kako jo je Gregorčič zdaj zasakal. — Ali dobimo iz teh novih dohodkov vsaj slovensko šolo? Veliko denarja pojde zopet iz slovenskih žepov, a rabil se bo — proti nam. Drevi bo ta načrt zakona že predložen deželnemu zboru.

200.000 in 100.000 Kron se bo morala dežela zadolžiti, prve za nakup delnic vipavske železnice, druge za — furlanski tramvaj. V eni in isti seji deželnega zbora je bila dovoljena svota za vipavsko in furlansko železnico. Furlanska že davno teče, deželni odbor je denar preskrbel, a za vipavsko železnico se je skrtil. Spra-

viti hočejo teh 200.000 kron zopet v zbor, da dobé 100.000 za nepotrebni tramvaj, proti kateremu smo se vedno upirali. — Tak predlog je na dnevnem r. du današnje seje. — Radovedni smo, kako se je pogodil Gregorčič s Pajerjem.

Nové fotografije A. Jerkiča. — Pred posojilnično hišo je vedno dovolj gledalcev novih izložb fotografa A. Jerkiča. Vsakdo občuduje res krasne izdelke v novem atelieru. — Kdor jih ni še videl, naj si jih le ogleda.

Predložitev državne ceste od Kobarida do Trnovega se že pričinja. Domačinov ni hotel nikdo prevzeti tega ogromnega dela, ki baje ne kaže dobička, ker je cenjeno po starih cenah, katere danes ne veljajo več. Podjetnik je neki Hrvat, baje izreden veščak v takih rečeh. Pripeljal je seboj 30 delavcev (klesarjev); drugi se pridejo, poleg domaćinov. Voščimo mu sreče in hitrega napredovanja z delom.

Ko bo ta cesta preložena, in potem se oni klanec med Trnovem in Srpenico, bo odstranjena velika neprivilika prometu med Bolcem in Kobaridom. Ako bi torej tekla železnica sprva vsaj do Kobarida, bi imeli tudi Bolčani lahek in razmeroma kratek dovoz do prve železniške postaje.

Šolski Dom in grof A. Coronini. Svojetasno je „Gorica“ hvalila grofa A. C., ker je posodil „Šolskemu Domu“ 9000 gld. — Grof A. C. je bil odtegnil ta denar „Goriški ljudski posojilnici“, kateri ga je bil posodil tri mesce poprej; drugače ni dal nikdar novcu v kak slovenski denaren zavod. — „Šolski Dom“ pa je moral to posojilo vknjižiti na hišo, plačati velike vknjižne stroške in obresti po 4 1/2% naprej. — Strmeli pa smo, ko smo doznali, da je grof C. odpovedal to posojilo; pobotnica z dne 31. marca t. l. za 9000 gld. prica, da je bil Coronini izplačan in dolg izbrisan 3. t. m. pod št. 183. — Ali namesto njega je vknjižen „Mont“ za 14.000 K. na staro hišo, poleg dolga 40.000 K. na šolski hiši. — Treba je bilo torej zopet plačati nove vknjižne stroške. — Radi bi vedeli, čemu ta potrata denarja s tolikimi vknjižbami? Zakaj je grof C. odpovedal denar, ki je bil pač varno naložen? Radi bi vedeli! Prosim!

Dr. Gregorčič — pada vedno nižje. — Včerajšnja „Gorica“ molči kot grob na poziv g. Gabrčeka. Briga se dr. Gregorčič, katoliški svečenik, za tako infamno obrekovanje, kakoršno je zakrivil njegov list. — V obrambo osebnega poštenja se torej dr. Gregorčič ni zganil, pač pa je podal kazensko ovadbo v smislu §§ 98. in 99., torej radi — hudodelstva nevarnega zaganja. Najprej ga „Gorica“ oblati na najnesramniji način, potem pa pride za nameček še Gregorčič s — hudodelstvom nevarnega zaganja. Taka je katoliška morala semeniskega profesorja dr. Gregorčiča! — Vera pesa, pesa! — Gosp. Gab. je bil zaslišan danes ob 9. uri! V luknjo z njim — hudodelcem, potem se bo svetila zvezda narodnega tirana dr. Gregorčiča!

Dovtip iz semenišča. — Povedali smo že, da „Prim. list“ je odprl „malo posredovalnico“, pred katero smo že posvarili naše gospodarje in druge, ker od tam bi dobivali le od semeniskih profesorjev nahajanske posle, itd. „Mala posredovalnica“ tudi res klavirno posluje, ker prizadeti menda sami ne zaupajo dosti v takem pogledu pobožnim gospodom okoli „Prim. l.“ Zato pa so si ti izmislili za reklamo v tem svetem postnem času tak-le prav predpustni dovtip:

Mala posredovalnica.

Prva primorska akcijska družba: „Narodno napredna stranka“ priporoča p. n. občinstvu svoje dobro prekajene „prešičje jezike“ in drugo „robo“ za veliko noč.

V Gorici, Gosposka ulica št. 9.

Vsakdo se je smejal, kdor je čital to semeniško prismodarijo, kdor pa je dalje mislil, je prišel do sklepa, da ta dovtip je prav značilen ter pomemben za „malo posredovalnico“. Iz njega se vidi, da kakor se norčujejo gg. z narodno-napredno stranko v tej posredovalnici, tako se bodo norčevali tam z drugimi, z delavci, služkinjami itd.

Tako je „krščansko-socijalno“ delo naših semeniskih profesorjev, posebno Pavlice, odkar je avanziral do doktorja — tepcologije!

Nova železnica iz Trsta proti severu. — V „Soči“ opisujemo vladni načrt bohinjske železnice. V našem uredništvu je na pogled natančen naris te proge v jako veliki meri. Vidijo se vse ponatankosti. Tudi lega in dolgost tunelov, mostov, viaduktov, padec itd. Enako je narisana železnica čez Turo.

Dodan je pa tudi zemljevid z vsemi doslej znanimi načrti. Tu je tudi železnica po Soški dolini skozi Predel, druga varianta skozi Mangart; ena od Kobarida mimo Srpenice in Žage, druga pa okrajšana od Kobarida skozi Morizno do Bolca. Načrtana je pa tudi železnica Divača-Loka in skozi Ljubel v Celovec. — Dalje je varianta od Gorice čez Dol v Devin in tik morja v tržaško novo luko, druga pa čez Rihemberg in Stanjel do Opčin in k sv. Andreju v Trstu.

Celo delo je velikansko in je sad mnogoletnih studij. Kdor se zanima, si ga more gledati v času, ko je urednik v uradništvu, t. j. od 8. do 12. in od 2. do 5. vsak dan, ob nedeljah pa dopoldne. — To naznanjamo, ker so gotovo naši rojaki jako redki, ki so imeli tako delo v rokah.

„Gorica“ se je rogala naši vspodbudi, naj bi se delalo na istočasno zagotovilo železnice od bohinske črte do Kobarida, ki bi se podaljšala do Belce in do Čedad. — Mi nismo nasvetovali kaj takega tje v dan, marveč zato, ker smo v zvezi z veljavno osebo, ki je isto nasvetovala. — Sicer pa opozarjamo glasilu dr. Gregorčiča, da je minister v državnem zboru že naglašal izvršljivost tega načrta. Zato se bomo mi z vso previdnostjo potezali za to železnico; bohinski progi ne bomo nasprotovali, dal Bog, da bi začeli graditi vsaj to in da ne pade zepet v vodo. Za gornjo Soško dolino bo pa v velikem delu priboljšano vsaj z železnico do Kobarida, podaljšano potem do Bolca in do Čedad. — Ako bo sprejeta bohinska železnica, nam pač ne ostane drugega izhoda nego z vso silo delati po našem načrtu. Zato moramo „Gorici“ le svetovati, naj malce potolaži svojo strankarsko jezo in zavist ter naj se nam lepo pridruži. Ako pa hoče delati zgago tudi v tem oziru, pa svobodno jej. Na Dunaju že zvedo, koliko veljave je pokladati njenim besedam.

Razgled po svetu.

Deželni zbori. — V češkem dežel. zboru so izročili predlog, da se uvede računsko kot obilgaten predmet v vseh srednjih čeških šolah, šolskemu odseku. Proti so glasovali samo Nemci.

Poslanec Samanek je v utemeljevanju svojega predloga rekel, da si morajo Čehi, ako hočejo upati na zmago v svojem boju, zagotoviti simpatije kakega velikega naroda, v tem slučaju ruskega. Treba pomisliti, koliko moč pripajo Nemci iz tega, da se pobratimi Nemcev v Nemčiji. Češko vprašanje se more rešiti se le tedaj, ako postane evropsko vprašanje; prej pa mora postati vprašanje vse slovensko. Morda pride čas, da se bo tudi petrograjska vlada ozirala na Čeha. Govornik je prepričan, da na Dunaju ne veje vetrice, ki bi bil prijazen uresničenju njegovega predloga, da si bi mu morali biti prijazni iz praktičnih ozir, z ozirom na industrijo in trgovino; kajti Rusija nudi češki obrti in trgovini široko polje delavnosti.

V deželnem zboru dalmatinskem je posl. Biankini ostro napadal osrednjo vlado, češ, da se ne briga za gnojni blagor dežele. Vlado zastopnik je zagovarjal vlado, ki baje skuša z vedno večimi prispevki pospeševati poljedelstvo v deželi. Potem so rešili proračun, sprejeli predlog glede ustanovitve tovarne za duhan v Dalmaciji, predlog, da je pozval vlado, da odpravi „vinsko klavzulo“ glede italijanskega vina in predlog, da bi se oddajal smodnik za streljanje proti toči po ceni izdelovanja.

Kdo bo predsednik Združenih držav? — Mac Kinleyeva predsedniška doba sega do prihodnjega leta. Radi tega se je že unel boj med kandidati. Mac Kinley ima 2 mogočna nasprotnika. To sta Bryan, ki je že bil kandidat, al' je zadnjič še propadel, in pa zmagoviti in popularni admiral Dewey. Slednji je Mac Kinleyu še najbolj nevaran.

Prezenčno stanje armade se za sedaj ne pomnoži, ker vojna uprava nima poguma, zahtevati stroškov za pomnožitev, dočler drž. zbor ne dovolj potrobnega števila vojakov-novakov. Na to pa ob sedanjih razmerah na sploh ni misliti.

Vojna v južni Afriki. — Na vzhodu od Bloenfonteina se nahajajo še močni oddelki burške vojske, ki utegnejo delati še preglavico Angležem.

Mafeking se vedno obstreljavajo, ali Buri se polagoma odnakaajo od tam. — General Clements je s svojimi 6000 možmi dospel v bližino Bloenfonteina ter se utaboril severno od mesta. — Le tam prihajajo Angleži in Buri pogostoma do prask med seboj, do vetje bitke se ni prislo. — V Mafekingu zdvajajo ljudje; zato kličejo na pomoč. — Zlasti okoli Bloenfonteina se drže čete, vsled česar bi se dalo sklepati, da pride tam do kakega resnejšega spopada. Trde pa tudi, da Buri hočejo obiti mesto ter kreniti drugam.

Klici po miru so prenehali, ker Burom nikdo ne prikoči na pomoč, Angleži odklanjajo vsako posredovanje, ker jim je le do

tega, kako bi se polastili kar najhitreje zlatih burških pokrajin.

Angleška kraljica biva na Irskem, kamor je šla zahvaliti vrle Irce, da njihove čete se tako dobro obnašajo v vojni v južni Afriki. Anglija je poslala baš Irce tje doli v južno Afriko, Irce, katere zatira na vseh koncih in krajih, katere zatira tudi s tem, da mrjejo za njo po nepotrebi v Afriki ne v vojni, ampak v ropu po tujem blagu. In ker so hrabri, milostno poseba njihovo domovino sama angleška kraljica.

Današnja poročila trdijo, da Buri so ujeli pri Bethanoni med Springfonteinom in Bloenfonteinom 5 kompanij Angležev!

Učiteljske plače. — Danes teden je bilo odposlanstvo nemške avstrijske učiteljske zveze pri naučnem ministru vitezu Hartlu. Načelnik Katschinka je sporočil imenom vsega učiteljskega v Avstriji ministru prošnjo, naj deluje vlada na to, da se lotijo deželni zbori nemudoma regulacije učiteljskih plač, hkratu pa naj vlada predloži državnemu zboru dodaten zakon k § 55. drž. od 14. maja 1869. Minister Hartel je dejal, da § 55. nikakor ni možno spreminjati. Glede učiteljskih plač v raznih deželah se je natančno informiral ter se prepričal, da je izboljšanje teh plač samo na ta način možno, ako prepusti država deželam dohodke osebnih dohodarine, ki se naj porabijo v povisjanje učiteljskih plač. Država sama pa ne more nikakor povisati plač, kajti treba bi bilo za to 20 milijonov goldinarjev, katerih bi noben finančni minister ne hotel dati.

Vollino gibanje v Trstu. — Italijani so postavili kandidate tudi za okolico, to je za vseh 6 okrajev proti slovenskim kandidatom. Italijani delajo z vso silo, z vabilji, z agitacijo itd., da bi prodrli njihovi kandidati. Politično društvo „Edinost“ dela neumorno ter bodri ljudstvo, da voli svoje kandidate Slovence, in ne svojih sovražnikov Italijanov.

Srbija. — Zopet prihajajo na dan za-trditve, da kralj pomilosti dne 15. t. m. znane žrtve. Onim, ki so obsojeni radi razžaljenja veličanstva, baje odpusti ostalo kazen, onim, ki sedé radi veleždaje, odpusti del kazni ter jim snameje okove.

To se glasi kot vesela vest. Da se le tudi uresniči.

Prince Waleski. — Cel svet govori o tem, kako je bil napaden prince Waleski, sin angleške kraljice, v Bruslju.

Ob 3/45. uri pop. dne 4. t. m. sta se bila prince in princesinja pripeljala iz Calaisa. Prince se je potem kake pol ure sprehajal v glavni kolodvorski dvorani; spremljala sta ga dva tajnika. Z vlakom, ki odhaja ob 1/6 v Kolonjo, se je imel princ odpeljati. Ko se je imel vlak premakniti, je skočil neki mladič na prag salonskega voza, v katerem sta sedela prince in princesinja ter je ustrelil dvakrat iz revolverja na prince, ne da bi ga zadel. Kolodvorski nadzornik je bil prihitel, ko je stisal streljati, ter udaril napadaleca po roki, predno je mogel izprožiti tretjič. Oba sta se ruvala. Več oseb je prihitelo na pomoč. Isti so razorožili napadaleca ter ga zadržali. Prince se je dvakrat pokazal pri oknu voza te vprašal, jeli napadalec aretiran. Ko so mu potrdili, se je odpeljal vlak. Napadalec je 16-letni klepar Sipido iz ulice Rue de la Forge v St. Gilles, predmestju bruselskem. V zepih so mu našli mnogo anarhističnih listin. — Ko so pritekli ljudje na pomoč nadzorniku, ki se je boril z napadalcem, je nekdo poslednjega udaril v obraz, ter ga krvavo ranil. Napadalec je priznal, da so ga anarhistične ideje dovele do atentata.

Zatrjujejo, da Sipido je izvršil napad s premislekom, dalje, da ga je nasčuval neki tovarš, češ, da on samo govori, ne stori pa nič, nakar se je oddročil z revolverjem napasti prince Waleskega, ki je došel baš v Bruselj.

Od raznih diplomatskih strani so izrazili Angležem čestitke, da prince ni bil ustreljen. — Napad spravlja jo tudi v zvezo z vojno v južni Afriki, da bi bil izraz sovrastva proti Angležem.

Skupna ministerska konferenca je bila v četrtek, da se določi, kdaj se snidejo delegacije; včeraj je bila seja kronskega sveta pod predsedstvom cesarja.

Delegacije bodo sklicane dne 12. maja v Budimpešto.

Narodno gospodarstvo.

Vinogradniki, trgovci in obrtniki v Bradu, pozor! Jutri ob 4 1/2 pop. bo javen shod v Kozani v občinski pisarni. Na svidanje!

„Krojaška zadruga“. — Občni zbor ob zadostnem številu udov je bil dne 2. t. m. Predloženi račun izkazuje: dohodkov 73.919-80 K, stroškov pa 71.117-96 K. Čisti dobiček bilance je 3.729-47 K.

Občni zbor je sprejel te-le predloge:

1. predlog nadzornštva, da naj se poleg obresti ne izplača letos nobena dividenda.

2. da naj se g. poslovdjo nagradi delo čez 2. u s K 200.

3. da naj se ustanovi podporni zalog za uslužbene trgovce, krojače in šivilje

za slučaj bolezni, nesreče ali onemoglosti na stare dni, v kateri zalog se vračuni od čistega dobička iz l. 1899. K 1000.

4. ves drugi preostanek po odbitem davku naj se vporabi za osnivanje rezervnega zaloga.

Dr. Tuma, ki je bil predsednik nadzornštva, je naznanil pismeno, da radi drugih preobilih poslov ne more sprejeti več nobenega mesta v odboru. V načelnštvo so bili izvoljeni: gg. Iv. Bajt, predsednik Ant. Jakonič, podpredsednik Jernej Kopač, Anton Krusič, Fran Novič, kot odborniki, Blagajnik in tajnik: dr. Jos. Pavlica. V nadzorstvu so: dr. Kos, dr. Žigon, Jos. Hrovatin, Fran Cernic, Val. Jug.

Naznanilo c. kr. okrajnega glavarstva. — Pridobinski opisniki davčnih družb II. razreda okraja trgovsko obrtne zbornice Gorica-Gradišče, III. in IV. razreda priredbenega okraja „mesto Gorica“ in III. in IV. razreda priredbenega okraja „politični okraj Gorica“ (dežela) se morejo pregledati v teku 14 dni, začeti od 6. aprila 1900. od 9. do 12. ure predpoldne in 3. do 6. ure popoldne pri davčnem oddelku c. kr. okrajnega glavarstva.

Mestna hranilnica ljubljanska nam je poslala poročilo o računskem sklepu za l. 1899. Mestna hranilnica ljubljanska je še mlad zavod; 1. okt. preteklega leta je minilo še-le 10 let, odkar se je ustanovila. In sedaj je pa že skoro brez dvombe največji slovenski denarni zavod. Denarnega prometa je imela od otvoritve svoje do konca l. 1899. kron 197.875.051-10; njeno sedanje upravno imetje znaša okoli 15 milijonov kron — lastnega premoženja pa si je tekem 10 let prigrisnodela 249.138-10 kron. — V minolem letu je bilo življenje ljubljanske hranilnice prav živahno. Promet je bil lep, znaša kron 29.304.125-41. Poslovni dobiček v letu 1899. se zrcali v svoti kron 47.459-12. — Uradnikov ima 8. Predseduje ji pa znani trgovec Petričič Vaso.

Ali je opravičena zahteva osemurnega delavnika?

(Konec).

Da se uvede skrajšani delavnik, mora se delavstvo samo zavedati onih pogojev, ki so vplivali in še vplivajo.

Zgodovina osemurnega delavnika priča, da se je uvedel najprej pri najbolj izobraženih delavcih, zlasti tiskarjih in stavcih. Čim bolj izobražen delavec, tem prej priznava družba potrebo in opravičenost skrajšanja delavnika. Zato je treba, da se delavec pridno izobražuje, to se ne pravi morebiti izobraževati se le s knjigami, saj vemo, da mu to dostikrat ni mogoče, ampak izobraževati se npravno, moralno, to je: biti vesten, soliden delavec. Pogoj, da doseže delavstvo osemurni delavnik, so dalje strokovna društva. Razvoj in statistika dežel, kjer je urejena skrajšana delavska doba, nam dokazuje, da se je to zgodilo povsod tam, kjer so redna strokovna društva.

Kako naj bi se uvedel skrajšani delavnik? Tu vmes mora poseči država, toda ne le začasno, ob takih prilikah, kakor je sedaj ob stavki, ampak tu je treba stalne uprave. Sicer pa ne le država, tudi dežele, občine. Tu je avtonomija na mestu.

Vedno se sklicujejo na konkurenco. To je samo izgovor. Angleško, ki z nami vspešno tekmuje (na Balkanu), ima osemurni delavnik! Vsekako bi pa trebalo, da se vprašanje uravna mednarodno.

Delavstvo pa naj se bojuje ne le negativno s stankami, ampak tudi pozitivno zlasti s tem, da krepí strokovna društva.

Ali se more ustanoviti osemurni delavnik že sedaj in za vse stroke? Ne, in tega tudi nihče ne zahteva. N. pr. pri poljedelstvu ne bo nihče zahteval osemurnega delavnika. Mogle pa bi se določiti nekatere stroke, kjer bi se takoj uvedel osemurni delavnik, zlasti velja to v rudokopih, drugod morebiti pozneje, toda kar najprej.

Že Komenský, slavni češki vzgojeslovec (1592-1670), je bil privrženec osemurnega delavnika, ko še ni bilo tovarnen in strojev. Piše v svoji „Didaktiki“:

„Dn ima 24 ur: te razdeli zaradi potrebe življenja in zdravja na trije, da imaš 8 ur za spanje, 8 ur za hrano, izprehode, razgovore in igre, 8 ur pa ti ostane za delo...“

Ne zaradi Komenskega, ampak vsled vseh razmer modernih tehničnih pridobitev moreno čisto lahko in opravičeno soglašati z zahtevno osemurnega delavnika.

Omenjam, da je govoril prof. Masaryk za osemurni delavnik tudi na manifestacijskem shodu neodvisnega meščanstva na Dunaju ter v tem zmislu predlagal resolucijo, ki se je soglasno vzprejela. Ne se več, pozvan je šel med delavce same ter 29. prosinca predaval na Kladnem, kjer ga je poslušalo okrog 5000 premogarjev, njih žen in mestanov. Dejal je med drugim:

„Ko ste me pozvali, naj pridem med vas, sem dvomil, ali bi šel; nisem si upal. Da, ko bi vam mogel prenesti nekoliko tisoč goldinarjev, to bi imelo pomen — toda predavati? Kaj bi govoril, ko je hudo? Toda reklo se mi je: Pridite, oni to želé, saj jim ne gre le za kruh! — Prišel sem torej in sem uverjen, da me boste poslušali. Govorili o socialnem boju pomenja danes, primerjati

boj na Češkem z bojem tam doli na jugu Afrike. Boj tam in boj tu — toda kako velik razloček! Tam doli vojna proti ljudstvu, ki je dobro izurjeno v vojevanju, tu se bore lačni možje, žene, otroci, bolhni, revni, slabi ljudje... In bojšče je drugo.

Tam doli bojšče polno romantike. Strelja se, levi, tigri tekajo po bojšču — in ako pade nekoliko mož, poroča se o tem po vsem svetu, toda tu je mir, tiho, in vendar tudi tu gre za življenje ljudi, za veliko množino življenj.

In zopet je izražal svojo solidarnost z njimi v boju za osemurni delavnik in zvišanje plače.

Značilno za češke „narodnjake“, da vse to zamolčujejo — toda delavstvu izražajo svoje simpatije tudi oni! Lepo se to čita, še lepše morebiti poslušati; kdor je mehkega srca, za to celo gane do solza — a to je vse in nič. Ni, da bi človek le po listih ob gotovih prilikah prodajal svoje simpatije — odkritosrečno in nesebično misljenje se kaže v tem, da imamo dejanski zmisel za delavske potrebe vselej in povsod, da ta smisel uresničujemo najprej pri sebi in ga razširjamo dalje. Manj čustev, več volje!

K naši kulturi.

(Belezke.)

Lep je, prav lep. Mislim namreč na „Slovensky přehled“. Njegov urednik Adolf Černý ne šteti ni truda ni časa. Popolnuje in popolnuje. Vsakikrat nam prinese kaj prav zanimivega, kar je ob jednem tudi prav poučno. Sedaj čitamo pesni bolgarskega pesnika in se naslajamo s svežo bujno romantiko bujnih verzov, sedaj nam pretresa ude kulturna moritev Poljakov od strani bodisi Rusov bodisi Nemcev, sedaj se divimo živlosti Slovakov, katere zatirajo „vitezki“ Madžari, zap po srednjeveški vilezko, sedaj čujemo zopet krepke slovenske verzve itd. Vsega malo da nam „Slovensky Přehled“! In vedno, kedar ga odložimo iz rok, smo veseli. Kar nekako prerajeni. Upamo na lepše dni!

„Slovenka“ nam je tudi vedno dobrodošla. Obeta marsikaj, dasi se ji pozna, da se ni na povsem pravi poti k cilju, h kateremu mora speli moderna ženska revija: Preineno odločnosti! Moderne ideje so se vedno naletele na odpor. Zmago jim je priborila vselej le odločnost, brezobzirnost vstrajnost. Klerikalne struje moderne ženske revije ne bodo priporocale, temveč prav nasprotno. Če bo le mogoče, jo ubijo. Na sredstva ne gledajo. Vse jim je dobro, samo če je z njim mogoče doseči namen. Zatorej naj se „Slovenka“ v tem oziru drži besed: Naprej, navzgor, pa če se vsa črna armada od „Slovenca“ tja doli do „Novoga“ in „Primorskega Lista“ dvigne na njo! Naj nastane boj med temno reakcijo in modernimi naprednimi idejami! Kdor je v resnici naprednjak, bo z nami.

„Slovenko“ priporočamo vsem slovenskim dekletom in ženam. Učiteljice naj bi jo širile mej ženstvom. S tem bi vršile socialno svojo dolžnost poleg narodne.

*** „Gorski odmevi“. Dobili smo na ogled pod tem naslovom zbirko moških zborov in četverspevov, katere je uglasbil znani naš rojak g. Janez Laharnar, organist na St. Viskigori. Zbirka obsega pesmi: 1). Mi vstajamo!; 2). Moja domovina; 3). Bratje, v kolo se vstopimo!; 4). Napitnica; 5). Sloven na dan!; 6). Lovčev slovo; 7). Z vencem tem ovenčam Slavo; 8). Vinski hram; 9). Dijaska; 10). Naša zvezda; 11). Lahko noč. Ta zbirka je zaznamovana kot 8. delo marljivega g. skladatelja. Že te naslovi kažejo, da je vsebina jako mnogovrstna, kar gotovo le priporočajo zbirko. Strokovno oceno dobimo menda v listu, za to poklicanem. Mi le priporočamo zbirko, katero je mogoče naročiti pri g. skladatelju Jan. Laharnarju, organistu na St. Viskigori, p. Slap ob Idriji, Primorje.

*** Koledar „Amerikanskega Slovenca“ za tekoče leto s sliko umrlega skofa Ivana Vertina. Koledar je bolj priprosto sestavljen, na običajen način. Za benilo pri-naša razpravo: Protestantizem pa katolicanstvo, potem: Društva in K. S. K. Jednota s sliko cerkve sv. Martina v Toweru, dalje: Hierarhija slovenskega duhovstva v Združenih državah severne Amerike; skontuje s pregledom dogodkov med letom.

Koledar je znamenje gibanja naših bratov v Ameriki.

Hennebergova svila

— le prisna, ako se vdobi direktno od mene — črna, bela in barvana od 45 kr. do 14 gld 65 kr. meter. Vsakemu franko in carine prosto na dom. Vzroci z obratno pošto.

G. Henneberg, tovarnar svile
(i) (c. in kr. dvorni zalagatelj) v Carinu.

Veliko zemljišče

v najlepšem kraju mesta, obsežno 600 klaftr, pripravno za skladišča lesa

se prodá

skupno ali razdeljeno.

Naslov pové naše upravništvo.

Zaloga piva

I. kranjske eksp. pivovarne na par

T. Fröhlich-a

na Vrhniki pri Ljubljani,

odlikovana na razstavi v Rimu in Bruslju
s častno diplomom in zlato svetlinjo.

Glavni zastop in zaloga za Gorico in deželo:

Josip Rovani

Gorica — Rabatliše št. 18 — Gorica.

Podružni zalogi:

Ferdinand Zagar, v Gorici, ulica Ascoli št. 25.
(gostilna J. Giuffarin blizu Korna).

Franc Furlan, gostilna na Gorici pri „Rebku“.

Bolj kakor druga leta se letos to iz-
borno pivo posebno odlikuje v dobroti. —
V zalogi se nahaja vedno zveže in dobro ule-
žano, da se lahko cenj. gg. odjemalcem po-
streže v popolno zadovoljstvo.

Priporoča se rojakom v mestu in na
deželi z odličnim spoštovanjem udani

Josip Rovani,
glavni zastopnik.

100 do 300 gld. mesečno lahko zaslužijo ose-
be vseh stanov in v
seh krajih s prodajo zakonito dovoljenih drž. pa-
pirjev in srečk, a da ni potrebna glavica in ni
nikaka nevarnost. — Ponudbo pod Ludwig Oster-
reicher, VIII Deutsche gasse 3 Budapest. 101

Sviloprejsko seme

pšenične barve

prodaja se po 10 kron unča, ali tudi po
pogodbi, za šestino pridelka.

Naročila je pošiljati na naslov:
Humar Andrej — Dolenja Vrtojba h.
št. 23.

Najboljše berilo in darilo je
vsestransko jako pohvaljena

„Vzgoja in omika ali izvir sreče“

(neobhodno potrebna knjiga za vsakega človeka, ka-
teri se hoče sam lahko in hitro navaditi vsega po-
trebnega da more sebe in druge blažiti in prav oli-
kati), ter se dobi za predplačilo 1 gld. 50 kr., po
pošti 10 kr. več, a i proti poštnemu povzetju pri Jo-
žefu Valenčiču na Dunaju, III. Bez., Hauptstrasse
No 84, 3. Stge., II. Stk., Th. 58.

Založnik ozir. prodajalec je voljen vrniti denar
ako bi mu kupec poslal knjigo še nerazrezano in
čisto v treh dneh nazaj. Cena je skrajno znižana;
knjig je malo več.

V Žagi pri Bovcu

je na prodaj, ali v najem

velika hiša

z dvema nadstropji

in pritličjem, primernim za prodajal-
nico jestvin in krčmo, s kletjo, hišico
za hišrega oskrbnika, hlevom in sadnim
vrtnom; razun tega še gozd in mnogo
travnikov.

Ponudbe naj se blagovolijo po-
šiljati na nastov: »Kupnina« na uprav-
ništvo »Soče«.

Naznanilo.

Podpisani si usoja uljudno nazna-
čjati p. n. slavn. vojaštvu in drugemu
častitemu p. n. občinstvu, da se v
krojačnici vsled smrti

SIMONA ROSANZA

v Vrtni ulici št. 8,

nič ne spremeni. Ta krojačnica je že
25 let na dobrem glasu, posebno odkar
jo podpisani že več let samostojno vodi.
Dovršil je tudi leta 1897. glasovito šolo
za krojenje po Hoffmanovem zistemu
na Dunaju, ter leta 1898. napravil izpit
krojenja z odličnim vspehom na č. kr.
obratno-tehnološkem muzeju na Dunaju.

Trudil se bo tudi nadalje gospode
naročnike v vsakem oziru najbolje po-
streči, ter se nadeja obilnih naročil od
p. n. vojaštva in občinstva.

V zalogi ima različno angleško in
tuzemsko blago najboljše kakovosti.

Se toplo priporoča z odličnim
spoštovanjem udani

Anton Krusič,

zet in naslednik pokojnega Simona Rosanza.

V Gorici, 28. marca 1900.

Podpisana priporočata slavnemu občin-
stvu v Gorici in na deželi, svoje novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače, n
pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinje-
vec, domači tropinovec, fini rum, različna vina,
goružice (Senf), Ciril-Metodovo kavo in Ciril-
Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče
blago. Postrežba točna in po zmernih cenah

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,

trgovca v Semeniški ulici št. 1

v lastni hiši, kjer je »Trgovska obrtna zadruga«.

Anton Obidič,

čevljar

v Semeniški ulici šte. 4

v Gorici,

priporoča se

za raznovrstna naročila po meri

za gospe in gospode.

Naročila se izvršuje hitro.

Maurenčič Franc,

čevljarški mojster

v ulici sv. Antona (Kopačeva hiša) št. 7.

priporoča svojo dobro urejeno čevljarstvo
delavnico, kjer postreže z napravo vsako-
vrstnih čevljev bodisi finega izdelka ali
priprostega po vsaki modi. Izdelki so
trpežni ter dobrega usnja. Zagotav-
lja dobro delo in točno postrežbo po
zmernih cenah.

„Goriška ljudska posojilnica“.

Vabilo

na redni občni zbor

v smislu § 32. dr. pr., ki bo v dvorani

„Slovenske Čitalnice“ dne 29. aprila t. l. ob 9. predp.

Dnevni red:

1. Potrditev računov za l. 1899.
2. Volitev ravnateljstva.
3. Volitev nadzorstva.
4. Razdelitev čistega dobička.
5. Nagrade ravnateljstvu.
6. Poročilo nadzorstva o sklepih seje 30. marca t. l.

V Gorici, 5. aprila 1900.

Nadzorstvo

„Goriške ljudske posojilnice“.

Najlepše Velikonočno darilo

doktorja

Franceta Prešerna Poezije

ilustrirana izdaja, cena mehko vezana 5 K, v platno vezana
6-40 K, v svinjskem usnju vezana 9 K, po pošti 30 h več.

IG. pl. KLEINMAYR & FED. BAMBERG

◀◀◀ ZALOŽNA KNJIGARNA V LJUBLJANI. ▶▶▶

Velika mehanična tovarna

vsakovrstnega pohištva in strgarskih izdelkov

„Prva mizarska družba“

v Solkanu pri Gorici na Primorskem.

Izdeluje z najnovejšimi stroji vsako delo te stroke v najkrajšem
času, kakor:

**najmoderneje pohištvo za spalne, jedilne in sprejemne sobe
v vseh mogočih obrisih in s poljubnimi, jako ukusnimi okraski;
vso opravo za salone po najnovejših slogih; mize v vseh ve-
likostih iz trdega, trpežnega lesa; toaletne mizice; stole; vse
strgarske izdelke v največji množini itd.**

☛ Za trpežnost izdelkov tovarna jamči! ☛

Vsi našteti in še drugi v to stroko spadajoči izdelki so slav-
nemu občinstvu vedno na razpolago v naši bogati zalogi v
Solkani št. 8, kjer lahko vsak hip postrežemo.

Kar gospodom odjemalcem ne ugaja, izdela tovarna natančno
na zahtevo tekom osem dni.

Tovarna deluje le od 1. maja 1899., a v tem času si je pridobila s svojo **kulano postrežbo** popolno zaupanje vseh domačih
in inozemskih odjemalcev,

da se ne boji nikake konkurence!

Sprejema naročila vseh mizarskih izdelkov pri zgradbah novih poslopij.

☛ Pismena naročila naj se blagovolijo pošiljati edino na naslov:

„Prva mizarska družba“ v Solkanu pri Gorici.

—● Mihael Potočnik — Gorica ●—

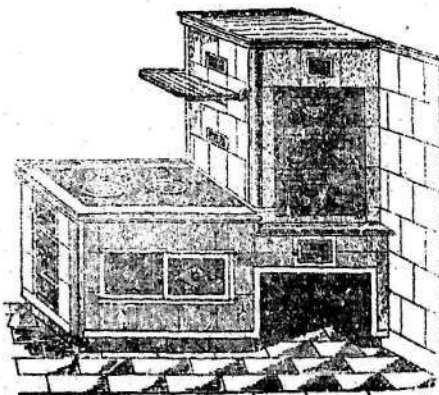
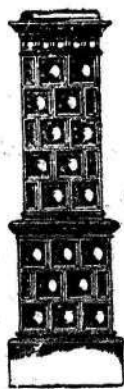
Židovska ulica 3 (via Ascoli 3.)

VELIKA ZALOGA PEČIJ, VSAKE VRSTE,

iz majolike in porcelana.

V zalogi so vedno tudi
ognjišča vsake vrste,
stavbeni dimniki,
ilovnate cevji i. t. d.
vse po najnižjih cenah.

Postavljam ognjišča,
pečij in izvršujem vsa
v to obrt spadajoča dela
solidno in po zmernih
cenah.

Stajerska
PROGASKA
KISLA VODA Jemljevo Styria-vrelec
SVETOŠLAVNA.
Krepčevalna pijača. Neprekošana zdravična voda.

Glavno zastopstvo
Schielin & Müller
V TRSTU.
ulica Acquedotto št. 10.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici.

Gospeska ulica št. 7.

Velika zaloga manufakturnega blaga.

Priporoča cenj. odjemalcem svoje v obširni izbiri dospelo novo sveže blagó
za spomlad in poletni čas, za ženske in moške; vsakovrstna sukna, kot: Loden,
Kamgarn, Cheviot i. dr.

Krasna izbira volnenin, perkal, Battist, satin, »Voile de Laine«, Zephir i. dr.
za ženske obleke.

Priporoča izborna perilo, bombažasto in evirnasto, katero prejema iz prvih
slezkih tovarn; med temi ima tudi preproge, namizne prte, zavese, žepne rute,
bombažaste in evirnaste, blago za blazine, plahte, žamet in pliš v vseh
barvah; prtenino, ogrinalke itd. Lepo perilo za moške in sicer: srajce, ovratnike,
zapestnice, prsničke, ovratnice, nogovice, Jäger-srajce, za hribolazce itd. itd.

Vse po najnižjih in zadnjih cenah brez pogajanja.

☛ Na željo se pošlje tudi uzorce, poštnine proste. ☛